

Haandværkere o. s. v., der i Virkeligheden fører en Tilværelse, der er økonomisk som Arbejdernes. De føler virkelig ogsaa Kapitalens Tryk, og de rejser sig derimod og har Ret dertil og forlanger en Kamp mod Monopolismen, men det er en Kamp for det frie Erhvervsliv, naar man forstaar Frihed saaledes, at den skal gælde alle og ikke blot indskrænkes til nogle.

Det ærede Medlem for Maribo Amt ser, at der er et Misbrug af Friheden oppe i Samfundets allerøverste Top, hvor den store Kapital sidder og regerer, og vil ikke have, at det Lag, som han økonomisk og politisk tilhører og repræsenterer, skal udbyttes økonomisk; dette Mellemlag skal værges derimod ved en fornuftig Trustlovgivning. Men der er nede i Samfundets Bund et endnu meget større Lag, der udbyttes og undertrykkes. Det maa ogsaa have Lov til at rejse sig og gøre det i det frie Erhvervslivs, i den personlige, økonomiske Friheds Navn.

Naar vi kæmper for Socialismen i vor Lejr, kan vi godt paaberaabe os Grundlovens § 81, der forlanger, at alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv afskaffes, som ikke er begrundede i det almene Vel. Denne frie Adgang til Erhverv vil vi ogsaa; men vi vil have den for alle, altsaa Frihed og Lighed for alle. Men for Lønarbejderne, for den besiddelsesløse bestaar der et Monopol, nemlig Ejendomsmonopolet, Magten over Produktionsmidlerne. Det er et Monopol, og de besiddelsesløse rejser sig derfor baade i den økonomiske, politiske og personlige Friheds Navn for at komme dette Monopol til Livs.

Vi vil ikke Ejendomsretten til Livs, men vil have den gjort lige og almindelig, ligesom Valgretten er blevet lige og almindelig. Vi drager Konsekvensen af den politiske Demokratisering, der er sket i vort Samfund i Menneskealdre, vi forlanger disse Konsekvenser overført ogsaa paa det økonomiske Omraade. Det ærede Medlem har ganske Ret, naar han bebrejdede det gamle, forbenede, reaktionære Højre, at det ikke i Tide var fulgt med. Det havde været meget kløgere politisk set, om man i Tide havde givet efter for Folkets Krav om Frihed og Selvbestemmelsesret. Det ærede Medlem sagde: Lad os ikke gøre den politiske Fejl om igen paa det økonomiske Omraade; lad os i Tide give efter for de Kræfter, der rører sig i de brede Befolkningslag, og det ærede Medlem ser rigtigt her. Men saa maa han ikke standse paa et vist Punkt af Udviklingen og pludselig stoppe op og vende sig mod de Lag, der er under det ærede Medlem, med et ganske

uberettiget Angreb, gaaende ud paa, at de vil Friheden til Livs; for de vil i Virkeligheden for deres Vedkommende det samme, som det ærede Medlem vil for sine Lags Vedkommende.

Vi Socialdemokrater vil gaa meget videre i denne Sag, det er rigtigt; hvor langt man vil gaa, det bliver altid en Skønssag, og det afhænger af Samfundsudviklingens Stadium. Vi hævder den Tanke, som er ved at komme op rundt omkring i Arbejderklassen i Øjeblikket, at Lønarbejderne maa være personlig med i Industrien. Det er Tanken om det industrielle Demokrati. Den Spænding i Samfundet, der er opstaaet ved, at Arbejderen, der i Kraft af den almindelige Valgret er Selvhersker i Staten sammen med alle andre Samfundsborgere, samtidig er økonomisk afhængig af dem, der besidder Produktionsmidlerne, den Spænding maa udløses.

Vi ser ingen anden Vej end den, man har kaldt det industrielle Demokrati. Arbejderne maa gøres personlig interesserede i Produktionen, blive baade medbestemmende over Produktionen, Medejere af Produktionsmidlerne og meddelagtige i Produktionsudbyttet — dette under stadigt Hensyn til Samfundet som det øverste. Det er de Forslag, som vor sidste Partikongres fremsatte om Socialisering, om industrielt Demokrati. Vi arbejder videre for dem, og jeg tror ikke, det vil lykkes det ærede 6te Medlem for Maribo Amt at standse Udviklingen. Vi glæder os over, at han er kommet saa vidt, som han er; men stopper han op, saa siger vi: Vi gaar videre, og vi kæmper videre mod Kapitalens Enehærdomme med samme Ret som den, hvormed han for sine Samfundslags Vedkommende kæmper mod det.

Fraenkel: Det ærede 10de Medlem for Hovedstaden (Borgbjerg) vilde finde en Forskel imellem min Stilling i Forgaars og nu i Dag, en Forskel, der skulde bero paa, at jeg i Forgaars havde sagt, at det eneste Parti, der havde Politik i Sagen, var Socialdemokratiet, og i Dag skulde have advaret Socialdemokratiet imod Forslaget, fordi jeg ikke kunde indse, hvorledes man skulde kunne undgaa at inddrage Fagforeningerne under den kommende Lov. Jeg skulde gennem denne Modsigelse, gennem mine Udtalelser i øvrigt og gennem de opstillede Ændringsforslag have taget det væsentlige i Forslaget bort.

Der er ingen Modsigelse imellem, hvad jeg sagde i Forgaars, og hvad jeg nu sagde til det ærede Medlems Parti. Det ærede